

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 28 maj 1914 kl. 2 e. m.

Konstitutionsutskottets memorial, med uppgift å vilande förslag till ändring av § 12 riksdagsordningen.

Närvarande: herrar *Edén, Clason, Hellberg, Bellinder, Munnheimer, von Geijer, Kjellén, Olof Olsson, von Bahr, Skarstedt, Hallberg, Jansson i Djursåtra, Magnusson i Tumhult, Lindqvist i Stockholm, Ericsson i Vallsta, Waldén, Leander, Beckman, Hallendorff* och *Sterne*.

Till grundlagsenlig behandling får utskottet härmed, med stöd av § 64 riksdagsordningen, för riksdagen anmäla följande vid 1912 års riksdag såsom vilande antagna förslag till ändring av § 12 riksdagsordningen.

Förslag

till ändrad lydelse av § 12 riksdagsordningen:

Nuvarande lydelse:

§ 12.

Varje ledamot av första kammaren åtnjuter av statsmedel ersättning för resekostnad till och från riksdagen samt arvode av ett tusen två hundra riksdaler för varje lagtima riksdag; dock att, när antingen Konungen upplöser Riksdag, innan den varit fyra månader tillsammans, eller leda-

Föreslagen lydelse:

§ 12.

Varje ledamot av första kammaren åtnjuter av statsmedel ersättning för resekostnad till och från riksdagen samt arvode av ett tusen två hundra riksdaler för varje lagtima riksdag; dock att, när antingen Konungen upplöser Riksdag, innan den varit fyra månader tillsammans, eller leda-

Nuvarande lydelse:

mot av kammaren eljest avgår från sin befattning under riksdagen, innan så lång tid av dess sammanträde förflutit, eller Riksdagen sammanträder i följd därav att Konungen, med upplösande av Riksdag, förordnat om nya val, så ock under ertima riksdag, kammarens ledamot undfår, jämte resekostnadsersättning, i dagtraktamente tio riksdaler, vilket dock ej må överstiga sammanlagt ett tusen två hundra riksdaler.

Den ledamot av kammaren, som icke i rätt tid vid riksdagen sig inställer, skall för varje dag han utebliver vara förlustig tio riksdaler av arvodet.

Vill ledamot av kammaren befattningen sig avsäga, äger han det göra vid valtillfället eller sedermera, mellan riksdagar, hos Konungens befallningshavande.

Hänvisning: Konstitutionsutskottets utlåtande år 1912 nr 5.
Första kammarens protokoll den 16 mars 1912.
Andra kammarens protokoll den 16 mars 1912.

Stockholm den 28 maj 1914.

På utskottets vägnar:

NILS EDÉN.

Föreslagen lydelse:

mot av kammaren eljest avgår från sin befattning under riksdagen, innan så lång tid av dess sammanträde förflutit, eller Riksdagen sammanträder i följd därav att Konungen, med upplösande av Riksdag, förordnat om nya val, så ock under ertima riksdag, kammarens ledamot undfår, jämte resekostnadsersättning, i dagtraktamente tio riksdaler, vilket dock ej må överstiga sammanlagt ett tusen två hundra riksdaler.

Ledamot av kammaren, som under lagtima riksdag efter beviljad ledighet besöker hemorten, äge att av statsmedel undfå ersättning för därav föranledd resekostnad, dock högst för två resor fram och åter.

Den ledamot av kammaren, som icke i rätt tid vid riksdagen sig inställer, skall för varje dag han utebliver vara förlustig tio riksdaler av arvodet.

Vill ledamot av kammaren befattningen sig avsäga, äger han det göra vid valtillfället eller sedermera, mellan riksdagar, hos Konungens befallningshavande.

Reservation av herr *Kjellén*, som anfört:

»Enligt riksdagsordningens § 64 skall ett vilande grundlagsförslag företagas till avgörande vid »den lagtima riksdag, som, efter förrättade nya val i hela riket till andra kammaren, först sammanträder.» På denna grund fann sig konstitutionsutskottet vid 1887 års senare riksmöte föranlåtet att för riksdagen anmäla ett sådant förslag, som också av riksdagen avgjordes. Detta skedde dock icke utan stark motsägelse såväl i utskottet som i riksdagen; och första kammaren fattade sin ståndpunkt vid det avgörande tillfället med knappaste möjliga majoritet (57 röster mot 56, den 15 juni). Motståndet utgick från den uppfattningen, att »majriksdagen» icke var helt en lagtima, d. v. s. i laga tid sammanträdande riksdag, utan endast det »senare sammanträdet» av en sådan, såsom också riksdagsordningens § 5 (regeringsformens § 109) uttryckligen säger; vadan *alla* kriterier på den riksdag, som har att avgöra grundlagsfrågor, inträffade först på nästkommande ordinarie riksmöte.

Då jag finner denna uppfattning stå i bokstavlig överensstämmelse med gällande grundlag, som enligt egen uttrycklig bestämmelse (i R. F. § 83) icke kan autentiskt förklaras annorlunda än »på det sätt som vid ändringar iakttagas bör» och alltså icke genom prejudikat, så har jag inom utskottet yrkat, att detta ärende skulle anstå till den i både formellt och reellt avseende lagtima riksdag, som efter nya val till andra kammaren först sammanträder å den tid som enligt R. F. § 49 konstituerar egenskapen lagtima, nämligen den 15 januari; vilken är 1915 års riksdag.

Särskilt yttrande av herr *Clason*, som, med instämmande av herr *Bellinder*, anfört:

»I likhet med hr *Kjellén* finner jag de skäl, som anförts för att betrakta den innevarande riksdagen såsom ett senare sammanträde av årets januaririksdag, starkare än motskälerna för nyriksdagsteorien. Då emellertid ingendera åskådningen synes mig kunna genomföras i alla detaljer utan att leda till praktiskt orimliga konsekvenser och då nyriksdagsteorien 1887 i praxis vunnit tillämpning, anser jag mig icke böra motsätta mig att den även nu tillämpas.»
